

אל:

שר החינוך - חה"כ גדעון סער

יו"ר ועדת החינוך של הכנסת – חה"כ זבולון אורלב

למה הפסקתי להדריך בשבילי הארץ

ראשית, אבהיר זאת: אני עדיין אוהב את שבילי הארץ, נופיה ואנשיה, ההדרכה וההוראה בשביליה היא עדיין משאת נפשי, אהבת-חיי. מפעל חוגי-סיור עודו יקר לליבי, ונתפס בעיני ככלי-חינוכי רב משקל.

למרות-זאת, אני נאלץ להרפות. גזרות ותקנות המושתות בשנים האחרונות הופכות את המפעל לבלתי-אפשרי, את הכלי למסורס, את האפשרות לטייל לכזאת שחסומה בפני רבים מחניכיי. בעבר, בתחילת דרכי בחוגי-סיור, את מקום המלווה בנשק תפס חבר-מתנדב, או אח-מתנדב, שהיה לוחם בצבא ובא ללוות את טיולינו. כך עשינו גם אנו כשהגיע תורנו להתגייס. האפשרות הזאת נאסרה על-ידי משרד-החינוך לפני שנים. כדי להתמודד עם השינוי התנדבנו כולנו, המדריכים הבוגרים ובני השנת-שרות בחוגים במשמר-האזרחי, בכדי שנוכל לקחת נשק ולצאת לטייל על-פי ההנחיות. כך אפשרנו לחניכינו לטייל, להכיר את הארץ, שביליה. הצלחנו לשמור על האופי החינוכי של ה"חוגים": טיולים עצמאיים, בהם החניכים נדרשים לקבוצתיות רבה, לעצמאות רבה, ואגב כך מפתחים יוזמה, כישורי-שטח רבים ואחריות. לא בכדי רבים כל-כך מיוצאי החוגים השתלבו במיטב היחידות בצבא, רבות מיוצאות החוגים הפכו למדריכות ניווט במיטב היחידות.

לפני כשנה באבחת תיקון-תקנה נאסר עלינו לשאול נשק במשמר-האזרחי. החלופה החוקית הכמעט-יחידה היתה לשכור מלווה בנשק מחברות כוח האדם. מדובר בהוצאה גבוהה מאוד, כ-1500 ש"ח לטיול של יום וחצי הכולל לינת-שטח, מה שהופך את היציאה לטיול בקבוצה בודדת של כ-15 חניכים לכמעט בלתי-אפשרית (הרי ישנן עוד הוצאות נסיעה, שאף בטיולים המבוססים על תחבורה ציבורית גבוהות מאוד, הוצאות ביטוח ועוד). בתחילה ניסינו "להסתדר" – לאחד כמה קבוצות לנקודת הלינה + לדאוג שהטיול יהיה באזור "3" (האזור בו ניתן במהלך היום לטייל ללא נשק, והנשק הוא חובה רק ללינת הלילה), או במקרים מסויימים וכואבים לאמץ תרבות של "שרוך" – תרבות בה כל הקבוצות הולכות בזו אחר זו, ללא עצמאות, עם פיתוח מוגבל ביותר של החניך. כמובן – ללא התנסות בניווטים, ללא צורך "להסתדר" בשטח כי "תמיד יהיה אפשר למצוא סיר מקבוצה אחרת", ללא כלום מהכלי החינוכי. ללא הגליל והגולן, ללא הנגב ומדבר-היהודה, ללא פרוזדור ירושלים (או בכל אלה, אך ב"שרוך" כאמור).

תוך כדי שאנחנו מנסים לעשות את המיטב במצב הקיים, כרמל-חדרה-גדרה, מנסים להמשיך לחנך, אט-אט אנחנו מבינים שבידנו שתי ברירות ראליות: להפר חוק (מה שכאנשי חינוך אנחנו לא רואים כאופציה) או לסרס את הכלי החינוכי, לאבדו. גם אם נעשה "הכשרה לליווי טיולים"

בת 4 ימים (קורס חובה חדש שנוסף "במקרה" כאשר נאסר לקחת נשק מהמשמר האזרחי), עדיין יוכל-אולי הארגון בו אנו נמצאים לספק לנו אקדחים בלבד (שהוא כידוע גם כלי פחות-יעיל בהרבה, וגם על-פי הנחיות משרד החינוך לא מאפשר טיול בכל הארץ), ולא נוכל לחזור ולשאול נשק ארוך מהמשמר-האזרחי.

רבים מחבריי המדריכים הבוגרים (כמעט כולם קצינים במילואים, אגב) נואשו מהמצב ועזבו. כך גם אני, אולם אני חש שלפני "הרמת-הידיים" חובת ההתרעה עדיין מונחת על כתפי. בשלוש השנים וחצי האחרונות הדרכתי קבוצה שרובה עולים-חדשים, ציוניים אמיתיים, שזאת היתה להם ההיכרות עם הארץ, ובנוסף כלי לרכישת בטחון ומיומנויות-שטח, לרכישת אהבה לארץ, לרכישת תחושת מסוגלות. במקביל הדרכתי קבוצה "רגילה" של חבריה שכרגע בכיתה י"ב. עם גיוסה של אחת הקבוצות, החלטתי שלא אוכל לקחת קבוצה חדשה – אין לי את הכלי החינוכי שהיה בידי אז, לפני 3 שנים. למעשה – אין בידי כלי חינוכי של ממש כלל.

בבה"ד 1 מישהו שאל את ק. חינוך ראשי כשזה בא להרצאה "מדוע ישנם מבחני מפה אילמת בבה"ד?", ולי התשובה אז היתה ברורה. גם המפה תמיד היתה לי ברורה, על נחליה, קיבוציה, מושביה והריה. לחניכים שהיו לי בשלוש שנים האחרונות גם-כן מפה ברורה. במו-ידנו אנחנו מצמצמים את תשתית הידע של החניכים הבאים ל"גדרה-חדרה", מוציאים את "מעלה-פלמ"ח" מהסיפור, שוכחים ממדבר יהודה, ממרחבי האין-סוף של הדרום, מהגולן, מפסיקים ללמד ניווט, הכנת אוכל על מדורה, לינת שטח (אגב, אם עד לא מזמן כדי להתגבר על עניין הנשק היינו יכולים ללון בתחומו של ישוב באזור "3" והדבר לא חייב נשק – גם זה השתנה, ורק לינת מבנה לא מחייבת נשק, ואיש מאיתנו לא עומד ללון בלינת מבנה).

אינני שואף להכנס לנימוקים לתקנות השונות, אם זה כסת"ח (וסליחה על המילה), רצון להיטיב עם בעלי החברות שזכו במכרזי קורסי ההכשרה לליווי טיולים, או רצון להיטיב עם בעלי חברות כוח האדם. אני רק רוצה בלכתי להזכיר כי הטיול, אהבת הארץ "דרך הרגליים", הקניית עצמאות, הם ערכים חשובים לא פחות מכיסוי התחת, או ממתן שלמונים למקורבים.

בבית-הספר שאני מלמד בו, בחודש פלוס מילואים בשנה, ובחוגי-ספור אני פוגש את הנוער המופלא שיש לנו, אנחנו לא יכולים לוותר לעצמנו במשימה של להקנות את הערכים החשובים עליהם כתבתי, מ(כמעט) שום סיבה בעולם.

בברכה והערכה,

גל מאיר

Gal.meyer@mail.huji.ac.il

054-2600115

הבהרה: המכתב הזה נשלח על-דעתי בלבד, ללא מעורבות רכזים או אחרים, ואני בלבד נושא באחריות על תוכנו.